

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MIRČETIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 30669/15)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (kazneni aspekt) i članak 6. stavak 3. točka (c) • Pošteno suđenje • Pravo braniti se sam • Odsutnost podnositelja zahtjeva sa sjednice žalbenog vijeća u kaznenom postupku protiv njega

STRASBOURG

22. travnja 2021.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Mirčetić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Alena Poláčková,

Erik Wennerström,

Raffaele Sabato,

Lorraine Schembri Orland,

Ioannis Ktistakis, *suci*,

i Renata Degener, *tajnica Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 30669/15) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Đorđe Mirčetić („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 18. lipnja 2015.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o prigovorima na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. ožujka 2021. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva, na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije, da mu u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega nije bila pružena mogućnost prisustvovati sjednici žalbenog vijeća.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1948. godine i živi u Zagrebu. Zastupao ga je g. Č. Prodanović, odvjetnik iz Zagreba.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

5. Dana 4. srpnja 2011. Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podnijelo je na Županijskom sudu u Zagrebu optužnicu protiv podnositelja zahtjeva zbog kaznenog djela silovanja.

6. Dana 29. studenoga 2011. Županijski sud u Zagrebu proglasio je podnositelja krivim za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret te mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od četiri godine. Sud je smatrao da je podnositeljeva verzija događaja neuvjerljiva i osudu je temeljio uglavnom na iskazu žrtve.

7. Dana 19. prosinca 2011. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv presude Županijskog suda u Zagrebu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, osporavajući činjenične i pravne osnove svoje osude i kazne. Naveo je da nije počinio kazneno djelo za koje je osuđen, da je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio dokaze i da je iz utvrđenog činjeničnog stanja izveden pogrešan zaključak.

8. Konkretno, tvrdio je da je iskaz žrtve, na kojem se temeljila njegova osuda, bio nelogičan, proturječan i nevjerodostojan. U tom pogledu, podnositelj zahtjeva ukazao je na činjenicu da se iskaz žrtve dan tijekom predraspravnog kaznenog postupka razlikuje od iskaza danog tijekom suđenja. Prigovorio je da raspravni sud nije pozvao svjedoka obrane kojeg je on predložio. Konačno, naveo je da mu je prvostupanjski sud neprimjerenu klevetu i moralnu diskvalifikaciju žrtve neopravdano uzeo kao otegotnu okolnost jer njegova namjera nije bila diskvalificirati ili poniziti oštećenicu. Stoga je, prema njegovu mišljenju, kazna koja mu je izrečena bila prestroga. Podnositelj zahtjeva zatražio je da bude oslobođen optužbe ili da mu se izrekne blaža kazna u slučaju da žalbeni sud odluči potvrditi njegovu osudu. Podredno, podnositelj zahtjeva zatražio je od žalbenog suda da ukine prvostupanjsku presudu i predmet vrati nižem sudu na ponovno suđenje. Naknadno, nakon što je istekao rok za podnošenje žalbe, zatražio je da njegov odvjetnik bude pozvan na sjednicu žalbenog vijeća.

9. Tijekom žalbenog postupka spis je dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, koje je Županijskom sudu u Zagrebu dostavilo obrazloženo mišljenje, pozivajući na odbijanje žalbe.

10. Dana 24. lipnja 2014. Vrhovni sud održao je sjednicu, a da o tome nije obavijestio podnositelja zahtjeva ili njegova odvjetnika. Istog je dana donio presudu kojom je potvrdio osudu podnositelja zahtjeva, ali to je učinio na temelju novog, blažeg Kaznenog zakona, te ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci. Vrhovni mu je sud u izrečenu kaznu zatvora uračunao i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru (od 28. studenoga 2010. do 29. studenoga 2010.). Stoga se čini da u vrijeme održavanja sjednice žalbenog vijeća podnositelj zahtjeva nije bio ni u istražnom zatvoru ni na izdržavanju kazne. Vrhovni sud nije pružio obrazloženje o tome zašto podnositelj zahtjeva ni njegov odvjetnik nisu bili pozvani prisustvovati sjednici.

11. Dana 30. siječnja 2015. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći, *inter alia*, da mu nije bila pružena mogućnost prisustvovati sjednici žalbenog vijeća.

12. Dana 31. ožujka 2015. Ustavni je sud proglasio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom kao očigledno neosnovanu.

13. Rješenje Ustavnog suda dostavljeno je punomoćniku podnositelja zahtjeva 24. travnja 2015. godine.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

14. Mjerodavno domaće pravo na snazi u relevantno vrijeme, a koje se odnosi na nazočnost podnositelja zahtjeva na sjednici žalbenog vijeća, izloženo je u predmetu *Romić i drugi protiv Hrvatske* (br. 22238/13 i šest drugih predmeta, stavci 65. i 66., 14. svibnja 2020., s daljnjim referencama).

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. I STAVKA 3. TOČKE (c) KONVENCIJE

15. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da nije imao pošteno suđenje. Konkretno je naveo da je sjednica žalbenog vijeća bila održana u njegovoj odsutnosti.

16. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavak 1. i stavak 3. točku (c) Konvencije, koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„1. ... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega... svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično... ispita njegov slučaj. ...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...

(c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;

...”

A. Dopuštenost

17. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) i stavka 4. Konvencije ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

18. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je njegovo prisustvovanje sjednici žalbenog vijeća bilo nužno jer se njegova osuda temeljila isključivo na iskazu žrtve, čija je pouzdanost bila upitna (vidi stavke 6. i 8. ove presude). Trebalo mu je biti omogućeno prisustvovati sjednici kako bi mogao razjasniti relevantne činjenice.

19. Vlada je tvrdila da se podnositelj zahtjeva odrekao prava da prisustvuje sjednici žalbenog vijeća jer u svojoj žalbi nije zatražio da bude pozvan prisustvovati sjednici (vidi stavak 8. ove presude). Međutim, Vlada je tvrdila da bi čak i u nedostatku zahtjeva okrivljenika u tom pogledu, prema

mjerodavnom domaćem pravu i praksi u situacijama kao što je situacija u predmetu podnositelja zahtjeva, žalbeni sud imao diskrecijsko pravo odlučiti je li za razjašnjenje stvari korisno pozvati okrivljenika da prisustvuje sjednici. S tim u vezi, Vlada je tvrdila da je žalbeni sud ispravno presudio da nije bilo razloga da podnositelj zahtjeva prisustvuje sjednici žalbenog vijeća jer je bio saslušan tijekom suđenja i bila mu je pružena mogućnost učinkovito sudjelovati u prvostupanjskom postupku.

20. Vlada je navela i da odsutnost podnositelja zahtjeva sa sjednice žalbenog vijeća nije utjecala na poštenost kaznenog postupka protiv njega s obzirom na to da ni tužiteljstvo nije bilo pozvano prisustvovati sjednici. Osim toga, tužiteljstvo nije podnijelo žalbu protiv prvostupanjske presude, a hijerarhijski više Državno odvjetništvo u svojem obrazloženom mišljenju nije tražilo da mu se izrekne stroža kazna. Štoviše, kazna je podnositelju zahtjeva smanjena povodom žalbe.

21. Konačno, Vlada je tvrdila da bi ovaj predmet trebalo razlikovati od predmeta *Zahirović protiv Hrvatske* (br. 58590/11, 25. travnja 2013.) jer žalbeni sud u ovom predmetu nije bio pozvan ocijeniti osobnost ili karakter podnositelja zahtjeva s obzirom na to da on nije otvorio takva pitanja u svojoj žalbi. U tom pogledu pozvala se i na predmet *Kamasinski protiv Austrije* (19. prosinca 1989., Serija A br. 168).

2. Ocjena Suda

22. Sud napominje da je do činjenice da se povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) opetovano utvrđuju u predmetima protiv Hrvatske došlo u situaciji u kojoj, prema mjerodavnom domaćem pravu i praksi koji su se primjenjivali u relevantno vrijeme, žalbeni sudovi nisu obavještavali okrivljenike o predstojećoj sjednici žalbenog vijeća ako su bili u pritvoru i imali su odvjetnika ili ako im je u skraćenom postupku izrečena novčana kazna ili uvjetna osuda (vidi gore citirani predmet *Zahirović*, stavci 54. – 64., 25. travnja 2013.; *Lonić protiv Hrvatske*, br. 8067/12, stavci 90. – 102., 4. prosinca 2014.; *Arps protiv Hrvatske*, br. 23444/12, stavci 24. – 29., 25. listopada 2016.; *Bosak i drugi protiv Hrvatske*, br. 40429/14 i tri druga predmeta, stavci 105. – 109., 6. lipnja 2019.; i *Romić i drugi protiv Hrvatske*, br. 22238/13 i šest drugih predmeta, stavak 102., 14. svibnja 2020.).

23. U ovom predmetu podnositelju zahtjeva izrečena je kazna zatvora, no čini se da u vrijeme održavanja sjednice žalbenog vijeća nije bio ni u istražnom zatvoru ni na izdržavanju kazne (vidi stavak 10. ove presude). U skladu s tim, ovaj predmet ne spada u jednu od situacija u kojoj sudovi ne bi osigurali prisutnost podnositelja zahtjeva na sjednici, bez obzira na to je li podnositelj zahtjeva zatražio da bude prisutan (vidi stavak 14. ove presude, u vezi s člankom 374. stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku iz 1997., i usporedi nasuprot tome gore citirani predmet *Zahirović*, stavak 61.; gore citirani predmet *Lonić*, stavak 97.; i gore citirani predmet *Bosak i drugi*, stavak 108.).

24. Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva u svojoj žalbi nije zatražio da bude pozvan na sjednicu žalbenog vijeća, a tek je kasnije zatražio da njegov odvjetnik prisustvuje sjednici (vidi stavak 8. ove presude). Međutim, kao što je Vlada istaknula, prema domaćem pravu koje je bilo na snazi u relevantno vrijeme, žalbeni sud mogao je pozvati okrivljenika da prisustvuje sjednici čak i u nedostatku zahtjeva u tom pogledu ako je smatrao da bi nazočnost okrivljenika bila korisna za razjašnjenje stvari (vidi stavak 14. ove presude, i članak 374. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku iz 1997.). Nadalje, ništa u spisu ne dovodi do zaključka da je nepozivanje podnositelja zahtjeva da prisustvuje sjednici žalbenog vijeća bilo motivirano činjenicom da nije podnio (pravovremeni) zahtjev (vidi stavak 10. ove presude). U tim okolnostima Sud utvrđuje da se podnositelju zahtjeva ne može predbaciti činjenica da nije zatražio da prisustvuje sjednici (usporedi *Kremzow protiv Austrije*, 21. rujna 1993., stavak 68., Serija A br. 268-B, i *Pobornikoff protiv Austrije*, br. 28501/95, stavak 32., 3. listopada 2000., i usporedi nasuprot tome *Hermi protiv Italije* [VV], br. 18114/02, stavak 73., ECHR 2006-XII; *Murtazaliyeva protiv Rusije* [VV], br. 36658/05, stavci 117., 118. i 127., 18. prosinca 2018.; i *Lamatic protiv Rumunjske*, br. 55859/15, stavci 48. i 62., 1. prosinca 2020.).

25. Sud primjećuje da je, u okviru hrvatskog pravnog sustava, žalbeni sud bio nadležan ispitati činjenična i pravna pitanja i u cijelosti preispitati ocjenu krivnje ili nevinosti optuženika. Mogao je potvrditi, ukinuti ili preinačiti prvostupanjsku presudu i povećati ili smanjiti kaznu koju je izrekao raspravni sud (vidi stavak 14. ove presude). S tim u vezi Sud upućuje na svoju sudsku praksu citiranu u predmetu *Július Þór Sigurbórsson protiv Islanda*, br. 38797/17, stavak 33., 16. srpnja 2019. Sud nadalje primjećuje da je podnositelj zahtjeva bio osuđen za silovanje (vidi stavak 6. ove presude) i stoga je ponovno ispitivanje njegove osude povodom žalbe za njega bilo od posebne važnosti (vidi *Sergey Timofeyev protiv Rusije*, br. 12111/04, stavak 80., 2. rujna 2010.).

26. Štoviše, u svojoj žalbi podnositelj zahtjeva porekao je da je počinio osporeno kazneno djelo i osporio je svoju osudu i kaznu i na činjeničnoj i na pravnoj osnovi (vidi stavke 7. i 8. ove presude). Ustvrdio je, konkretno, da je iskaz žrtve, na kojem je prvostupanjski sud temeljio svoju osudu, bio nelogičan, proturječan i nevjerodostojan jer se iskaz koji je dala tijekom predraspravne faze kaznenog postupka razlikuje od iskaza danog tijekom suđenja. Prigovorio je i da raspravni sud nije pozvao svjedoka obrane kojeg je on predložio. Sud smatra da te tvrdnje ukazuju na to da je podnositelj zahtjeva htio da se preispita i dopuštenost i pouzdanost prikupljenih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostupanjski sud.

27. Nadalje, podnositelj zahtjeva prigovorio je i da mu je prvostupanjski sud izrekao prestrogu kaznu pogrešno smatrajući da je oklevetao i moralno diskvalificirao žrtvu, dok, kako je tvrdio, to nije bila njegova namjera. Podnositelj zahtjeva zatražio je od žalbenog suda da preinači prvostupanjsku

presudu i oslobodi ga optužbe ili da mu smanji kaznu u slučaju da njegova osuda bude potvrđena. Podredno, zatražio je od žalbenog suda da ukine njegovu osudu; tužitelj je zatražio da se potvrdi osuda podnositelja zahtjeva. Stoga je žalbeni sud bio pozvan provesti punu ocjenu njegove krivnje ili nevinosti u pogledu optužbi protiv njega s obzirom ne samo na tvrdnje koje je iznio pred prvostupanjskim sudom već i na tvrdnje o navodnim propustima tog suda da utvrdi sve bitne činjenice i ispravno primijeni mjerodavna materijalna i postupovna pravila (vidi gore citirani predmet *Bosak i drugi*, stavak 106.; usporedi *Abdulgadirov protiv Azerbajdžana*, br. 24510/06, stavak 42., 20. lipnja 2013., i *Kozliti protiv Rusije*, br. 17092/04, stavak 63., 14. studenoga 2013.; i usporedi nasuprot tome *Fejde protiv Švedske*, 29. listopada 1991., stavak 33., Serija A br. 212-C, i gore citirani predmet *Hermi*, stavak 85.). Međutim, suprotno pretpostavkama gore navedene sudske prakse, žalbeni sud održao je sjednicu u odsustvu podnositelja zahtjeva (vidi stavak 10. ove presude).

28. U predmetu *Lonić* (gore citiran, stavak 100.), Sud je smatrao da je nebitno to što je žalbu protiv prvostupanjске presude podnio samo podnositelj zahtjeva ili to što je žalbeni sud preinačio prvostupanjску presudu na način i u mjeri koji su povoljniji za podnositelja zahtjeva. Prema mišljenju Suda, to nije utjecalo na temeljno pitanje postavljeno drugostupanjskom sudu, odnosno je li podnositelj zahtjeva kriv ili nevin, za čiji je odgovor bila potrebna nazočnost podnositelja na sjednici žalbenog vijeća kako bi se osiguralo pošteno suđenje. Iz istog razloga Sud odbija Vladine tvrdnje iznesene u stavku 19. ove presude.

29. U skladu s tim, uzimajući u obzir gore navedena razmatranja, Sud utvrđuje da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije zbog odsutnosti podnositelja zahtjeva sa sjednice žalbenog vijeća u kaznenom postupku protiv njega.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

30. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

31. Podnositelj zahtjeva potraživao je 12.800,00 eura (EUR) na ime naknade materijalne štete i 20.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete.

32. Vlada je osporila ta potraživanja, smatrajući ih pretjeranima, neosnovanima i nepotkrijepljenima.

33. Sud ne nalazi nikakvu uzročno-posljedičnu vezu između utvrđene povrede i materijalne štete koju je naveo podnositelj zahtjeva; stoga odbacuje taj zahtjev. S druge strane, Sud utvrđuje da je podnositelj zahtjeva zasigurno pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi samo utvrđivanjem povrede. Procjenjujući na pravičnoj osnovi i s obzirom na težinu povrede, Sud podnositelju dosuđuje iznos od 1.500,00 eura, uvećan za sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

34. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 3.900,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred ovim Sudom.

35. Vlada je navela da je zahtjev za troškove pretjeran i podnesen bez ikakvih dokumenata koji ga potkrepljuju te bi ga trebalo odbaciti.

36. Uzimajući u obzir dokumente u svojem posjedu i svoju sudsku praksu, Sud smatra razumnim podnositelju dosuditi iznos od 845,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i iznos od 845,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom, uz sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju.

C. Zatezna kamata

37. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije u pogledu odsutnosti podnositelja zahtjeva sa sjednice žalbenog vijeća;
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u valutu tužene države prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 1.500,00 EUR (tisuću petsto eura) na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;

PRESUDA MIRČETIĆ protiv HRVATSKE

- (ii) 1.690,00 EUR (tisuću šeststo devedeset eura) na ime naknade troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnosiocu zahtjeva;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. odbija preostali dio zahtjeva podnosioca za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. travnja 2021. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Tajnica

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524